

Furs de 1342-1346

VERSIÓ DE TREBALL A DIA 25-6-2016
i per tant **susceptible de modificacions**, de la transcripció
dels Furs promulgats a les Corts de dits anys

Aquest document forma part del projecte general:

FURS DE VALÈNCIA (1238-1645)
Transcripció, traducció i estudi de tots els furs promulgats
per les Corts Valencianes al llarg de l'època foral

GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA DE TRANSPARÈNCIA, RESPONSABILITAT SOCIAL,
PARTICIPACIÓ I COOPERACIÓ
(Direcció General de Responsabilitat Social i Foment de l'Autogovern)

UNIVERSITAT JAUME I
FACULTAT DE CIÈNCIES JURÍDIQUES I ECONÒMIQUES
(Àrea d'Història del Dret)

VALÈNCIA - CASTELLÓ

2016

Quadern 1

1342, desembre 31. València

Pere II de València promulga els furs nous atorgats per les corts valencianes

[Al llarg del mes de juliol de 2016 es substituirà aquesta transcripció, feta a partir d'un manuscrit del segle XV, per una de major qualitat consultada recentment]

Del salari dels procuradors del regne de València e de lurs locinents

[1725]

[1] Primo, cum ex provisione et ordinatione serenissimi domini Jacobi, divine recordacionis regis Aragonum avi nostre gerens vices procuratoris generalis in regno Valencie ac eius locum tenentes solum in causa quo ex nunc civitatem Valencie pro particionibus terminorum et non alias provisiones debeant recipere vel habere a partibus scilicet dictus gerens vices procuratoris pro se ac assessore suo ac notario curie ipsius diebus singulis quadraginta solidos regalium Valentie et locumtenentis generalis eiusdem gerens vices viginti solidos die qualibet, et alii locatenentes particulares scilicet ultra rivum Chucari, et ultra rivum Uxonis uterque decem solidos qualibet provisio et ordinatio tenaciter observetur.

Et ipse gerens vices vel eius locatenentes presentes et futuros in nullo casu preter superius declaratum, provisionem vel salarium petant vel recipiant a quocunque vel si contrafecerint priventur prefatis eorum officiis ipso facto. Et quod receperint in duplo restituere teneantur.

Del salari de les scriptures del notari de la cort de la procuració

[1726]

[2] Preterea, cum ex provisione et ordinatione dicti domini avi nostri notarii curie procuracionis regni Valencie dumtaxat recipere debeat certum salarium pro scripturis suis curie memorare, videlicet duos solidos octo denarios pro singulis foliis vel octo denarios de quarta parte folii factis inde quatuor partibus, in quarum quamlibet XXXVI linee debent scribi dictumque salarium excedat aliorum notariorum et scriptorum salariaque recipiant duos solidos pro singulis foliis scriptis ut premittatur, et non ultra pro eo quod notarius dicte curie procuracionis ipsam curiam per dictum regem suis propriis sumptibus sequi debent quod ipsa servent provisio seu ordinacio inconcussa.

Nec scriptores seu notarii curie procuracionis vel eius locum tenentium predictorum, sequendo ipsam curiam seu gerentes vices procuratoris ac locatenentes ipsos exhigant seu recipiant salarium seu provisionem aliquam amisioni officii ad impetum, seu ipsarum scripturarum salariis ordinatis ut premittitur sint contenti.

De la revocació del porter de la cort de la procuració

[1727]

[3] Ad hec, cum ostiarius quem ordinaverimus ad faciendum executionem in curia procurationis eiusdem sit despendiosus gentibus et multipli[ci]ter sumptuosus, quod idem ostiarius revocetur et executiones ipse decerta fiant per sagiones in forma antiquitus assueta.

Que·ls oficials del senyor rey e salariats d'ell no reeben salari de les comissions que·ls seran fetes

[1728]

[4] Preterea, si comissiones fiant gerenti vices procuratoris in regno Valentie vel eius loca tenentibus aut justiciis, baiulis, vel aliis officialibus nostris seu locatenentis aut assessoribus eorundem, qui recipiunt a nobis salaria, vel per eosdem officiales fiet tota comissio de aliquibus negociis sive causis que ducentur coram officialibus memoratis vel negociis aliis quorum cognitio ad jurisdictionem pertineat eorundem ex comissionibus aut locatinentes nulla salaria recipi debeant, sive possint, sub pena decem morabationorum auri et restitutionis salarii autefati ad hiis tamen excipi nolumus comissiones comptum quas ipsi officiales facere possint quibus viderint expedire ac etiam comissarii iuxta salaria recipi valeant pro eisdem.

De la presó comuna

[1729]

[5] Item, cum ordinaverimus cum privilegio nostro civibus dicte civitatis indulto sigillo pendenti munito, datum Valencie nonas madii anno Domini M^o CCC^o tricesimo nono, quod nullus in civitate ipsa teneatur in carcere nostri alguazari sed in comuni carcere civitatis eiusdem, volumus et mandamus quod dictum privilegium seu ordinationem inconcuse iusta eius seriem servetur.

Dels inquisidors

[1730]

[6] Item, quod officiales regni Valencie contra quos inquiritur annuatim non teneantur solvere salaria scriptoribus inquisitionum scriptoris processus inquisitionis nisi solum pro eis quas offerint hii contra quos ut pretangitur inquiritur aut de quibus transsumptum recipient nisi dicti officiales in totum culpabiles reperti fuerint vel in partem.

Et si dicti officiales ab inquisitione prefata fuerint absoluti quod pars que proponet querelam contra officiales et persequetur eadem solvat sumptus nisi intentionem suam provaverit in totum vel partem, aut quod scriptor qui scribaniam dictarum inquisitionum e concessione regia possidet scriure alli personaliter teneantur, aut ei ponere sufficientem et ydoneos substitutos quibus satisfacere teneatur, tam de

salario suo ei annis singulis constituto quam ex eo quod apertibus recipere est provissum in casu licito. Et si scriptor ipse in hoc ex concessione regia ipsam scribaniam personaliter illam rexerit perdia[t] officium si premissismolibet attemptaverit contrarie. Et sibustitutus [sic] pena sit decem morabatinorum auri.

De les capleutes

[1731]

[7] Preterea, cum de foro Valencie certum tempus caplevatoribus aut fidanciis sit indultum ad tornandum caplevatos vel fidanciatos iuxta disntiam loci ubi esse dictatur ne per ipsius fori vel iuris alterius renunciatione caplevatores aut fidancie circa hec valeant molestari, detur ipsius caplevatoribus aut fidanciis certum tempus ad representandum caplevatores aut fidanciatos iuxta dictum forum inspecta distancia loci tamen ipsi caplevati vel fidanciati durante capleuta vel fidancia nequeant exire nostrum dominium, citra mare pro ut iam privilegium est provissum.

De aquells qui mal parlen de Déu

[1732]

[8] Rursus cum sit ex nostra ordinacione provissum quod linguas suas et ora, turpiter inquinantes quo de domino Deo et beata Virgine genitrice sua timere oblotuntur, tam masculi quam femine nudi tectis dumtaxat verecundis partibus fustigentur super addimus ipsi pene scilicet huiusmodi fustigati in civitate vel villa ubi comisserunt dictum crimen post fustigacionem ponantur in costello, et teneantur in ibi per totam diem illam qua fuerint fustigati ut cedat ab eis in exemplum.

Hinc tamen excipimus personas in honore positas que mechanicis et manualibus exerciis non laborant, et quod loco dicte pene quinquaginta morabatinos auro errario nostro solvant.

Dels jutges delegats per los ordinaris e de revocació de procuradors

[1733]

[9] Ad hec officiales nostri civitatis et villarum dicti regni iurediccionem ordinariam exercentes ad instancia partium et de voluntatis illarum comissiones aut delegaciones literatorie fecerunt aliquibus personis decentibus de questionibus principalibus quibuscumque comissarii et delegati ad huiusmodi diffinicionibus facere valeant sine juratis, et consilio civitatis aut villarum etiam si questiones quingentorum solidorum excesserint quantitatem, non obstante privilegio serenissimi domini Petri recordationis felicis regis Aragonum pro avi nostri quo cavetur quod ipsi officiales sive juratis in consilio supradictis questionem quingentorum solidorum excendentem nequeant diffinire.

Nullus etiam partem aut substitutus a procuratore per comparacionem sui principalis ab substituentis censeatur tacite revocatus nisi per eadem principalem vel substituentem revocaretur expresse.

De soldades

[1734]

[10] Iterum si quis sive fuerit de parentela deffinita sive non qui eo quod ipsi deffuncto superviverit comorando pro scutifero vel nuncio, seu alia quavis causa protenditur sibi deberi solidata vel salarium alicuis temporis nisi infra annum, postquam recesserit a servicio definiti ipsum salarium vel solidata pacierit in curia quod extunc illud vel illam petere nequeat nec audiatur quomodolibet sub eo nisi deffinitus in ultimo testamento, vel verbo ad id recognoverit se teneri.

Que algú no puxa per lo príncep ésser destret de fer pau ab son enemich

[1735]

[11] Porro quam de foro Valencie caveatur quod si quid interfecerit alium certa pena infligitur occisori, et inter illos cassus liceat parentibus interfecti usque ad quartum gradum suspendi facere occisores vel eum interficere, si contra voluntatem eorum intraverit terminos loci ubi omicidium comisserit.

Nos non possimus parenti dicti interfecti compellere imponendo eis penam exilii vel quamvis aliam ad faciendum pacem cum parte de omicidio inculpata, sed observetur firma et series dicti fori.

De aquells qui nafren per diners

[1736]

[12] Ceterum si quis denunciacione previa coniunctus fuerit quod pro peccunia occidere deliberaverit aut vulveraverit quem quam per justiciam de consilio juratorum et proborum homini, sine aliqua remissione condempnetur ad mortem denunciator ante denunciacionem dicti hominis prosequi teneatur, et sine denunciacione procedi nequeat in eodem.

De aquells qui cavem avers

[1737]

[13] Nempe si quis officialis aut alius de nostra licencia vel mandato voluerit in qliquo edificio vel loco thesauram perquirere seu cavare, primo det imposse ordinari sufficientem et ydoneam rationem dicti officii edificii sive loci quod eam reficiet et tornabit ad statum pristinum et dampnum, si quod illatum propterea fuerit dabit alioquin possit licite inhiberi quod non cavetur seu fodiatur occassione perquirendi thesaurum in loco vel hedefficio memoratis.

De elecció de mustaçaf

[1738]

[14] Nemque sicut electio mostaçaffi ex ordinacione dicti domini regis Petri consuevit fieri annuatim in festo veati Michaelli ut officium domini Dei eiusdem possit auditi fiat a modo in vigilia dicti festi.

Dels calafats

[1739]

[15] Quippe quam calafati dicti civitatis inter eos illicite ordinaverit et observent quod nullus teneat nisi unum dicipulum, ut cantum fuerint numero pauciores tantum valeant in rei publice dispendium extorquere salaria pociore ordinationem ipsam vel prohibitionem penitus revocamus, nec calafati nec menestrales alii civitatis eiusdem ordinationis vel prohibitionis consimiles facere audeant vel attemptent sub pena decem morabatinorum auri quorum nos habeamus partem terciam et aliam terciam coniunctas eiusdem civitatis residuam acusatur.

Dels advocats

[1740]

[16] Amplius licet de foro novo iurisperiti advocati medici et draperii annis singulis teneantur iurare quod in eorum officio legaliter se habebunt, et dicimus quod postquam semel imposse justicie dictum prestiterint iuramentum nunquam extunc facere teneantur.

De procuradors

[1741]

[17] Si procurator constitutus cum instrumento vel sive adhindendum debitum vel rem aliam a quavis persona receperit peccuniam, vel rem aliam nomine sui principalis et eam alicuius est procurator non credederint in continenti vel solvat ad requisicionem constituentis principalis ipsius per ordinariam capiatur et tamdiu retineatur in carcere donech quidquid receperit suo solverit et satisfecerit principali.

De testaments

[1742]

[18] Novissime ne testamenta et ultime voluntates per subtilitates iuris et fori in rei publice dispendium eviden annullent si contigat testes subscriptos in testamento vel alia ultima voluntate non fore rogatos. Et quod etiam aliqui ex ipsis testibus sint excommunicati. Et quod legata descendentium non fuerit facta per testatorem, iure institutionis nichilominus valeat testamentum seu ultima voluntas; nec propterea valeat dici nullum nec possit etiam annullari, parique racione occassione pretericionis filiorum natorum vel nasciturorum dum filii aut filie aut alius descendens heredes fuerint instituti non censeatur testamentum seu ultima voluntas irrituum sive nulla.

Sed per quem testator preterierit in bonis testatoris legitimam consecantur; si vero non esset filius nec filia sed extraneus institutus quantum ad heredem extraneum dumtaxat ipsum testamentum seu ultima voluntas nulla remaneat ipso iure.

Quadern 2

1342, desembre 31. València

Pere II de València promulga els furs nous atorgats per les corts valencianes

[Al llarg del mes de juliol de 2016 s'incorporarà una transcripció del quadern 2 d'aquestes corts, en substitució d'una existent al mateix manuscrit citat anteriorment, que és de molt poca qualitat].

Aquest quadern consta de 9 furs, corresponents als números **1743 a 1751**, ambdós inclosos.

Quadern 3

1343, gener 1. València

Pere II promulga el quadern de corts presentat per la ciutat de València en les corts generals que s'estaven celebrant

[Al llarg del mes de juliol de 2016 s'incorporarà una transcripció del quadern 3 d'aquestes corts, en substitució d'una existent al mateix manuscrit citat anteriorment, que és de molt poca qualitat]

Aquest quadern consta de 51 articles o actes de cort, corresponents als números **1752 a 1802**, ambdós inclosos.

Quadern 4

1342-3. València

Pere II promulga el quadern de corts presentat per les viles del braç reial en les corts generals que s'estaven celebrant

[Al llarg del mes de juliol de 2016 s'incorporarà una transcripció del quadern 4 d'aquestes corts, en substitució d'una existent al mateix manuscrit citat anteriorment, que és de molt poca qualitat]

Aquest quadern consta de 18 articles o actes de cort, corresponents als números **1803 a 1820**, ambdós inclosos.

Quadern 5

1342-3. València

Pere II promulga el quadern de corts presentat pels cavallers i generosos en les corts generals que s'estaven celebrant

[Al llarg del mes de juliol de 2016 s'incorporarà una transcripció del quadern 5 d'aquestes corts, en substitució d'una existent al mateix manuscrit citat anteriorment, que és de molt poca qualitat]

Aquest quadern consta de 10 articles o actes de cort, corresponents als números **1821 a 1830**, ambdós inclosos.

Quadern 6

1342-3. València

Pere II promulga el quadern de corts presentat pel braç eclesiàstic en les corts generals que s'estaven celebrant

[Al llarg del mes de juliol de 2016 s'incorporarà una transcripció del quadern 5 d'aquestes corts, en substitució d'una existent al mateix manuscrit citat anteriorment, que és de molt poca qualitat]

Aquest quadern consta de 15 articles o actes de cort, corresponents als números **1831 a 1845**, ambdós inclosos.

1346, abril?

Pere II promulga nous furs en corts generals

Que los governadors qui per temps seran hajen a donar fermança que tendran taula a tots los clamaters finit lo lur offici

[1846]

[1] Stablim que d'ací avant lo governador del regne de València qui per temps serà, al començament de la sua administració o offici, ans que ús de aquell, jatsia que poseescha béns sehents en lo dit regne, que encara sia tengut de assegurar covinentment que si algú durant lo offici i après se clamarà d'ell, que respondrà e farà dret als clamants en la ciutat de València, donant nós o jutge per nós delegador, e pagarà la cosa jutgada.

E açò mateix haia loch en loch delà lo riu Xúquer e de Uxó, axí emperò que lo lochtinent de governador dellà lo riu de Xúquer do seguretad covinent en la dita ciutat de Xàtiva. E lo lochtinent de governador ultra lo riu d'Uxó en la vila de Borriana o en Vila Reyal.

Que primerament sia satisfet ad dampnificat que a·l inquirent

[1847]

[2] Item, ordenam que·ls inquiridós diputats a enquirir contra lo governador e lochtinents llurs, o altres oficials nostres als quals per fur poden fer inquisició, no demanen o no deuen fer, reeben algun salari, servi, préstech, o do de alguna de les parts, ni facen composició, transsacció o avinença dels dits oficials, sien primerament e abans satisfets de llurs dampnatges messions e despeses.

De·l scrivà de les inquisicions

[1848]

[3] Fem fur nou, que·ls notaris de qualsevol inquiridors, com partiran de la ciutat, vila, o loch on se farà inquisició, sia tengut de jaquir los processos judicials de la inquisició a algun notari de la dita ciutat, vila, o loch, en pena de cent morabatins d'or al fisc del senyor rey applicadors per cascuna vegada que contra serà feyt.

Que cascun no havent fermança donant caplevador no sia tengut pres

[1849]

[4] Corregín lo fur antich, stablim que si algú qui serà convengut civilment, jurant que no pot trobar o haver sa fermança e·s offerrà donar covinent fermança de la sua persona, sots certa pena, a albitre e coneguda de la cort o de altre jutge, no sie detengut pres, ans puscha donar lo dit caplevador stant axí caplevat, proseguescha son clam.

Açò emperò enadit que si la pena de la caplleuta era comessa, que·l demanador si obtindrà en lo pleyt sia satisfeyt de les dues parts de la dita pena, e la terça part al fisch sia confiscada.

Que en los plets sia enantat sens figura de juhí, e que alguna sentència per obmissió de solemnitat no puxa esser dita nul·la

[1850]

[5] Stablim e ordenam que en les corts dels ordinaris o dels legats del regne de València, sia enantat sens tota figura de pleyt, atessa solament la veritat del feyt, o negoci, e que alguna sentència no puxe ésser dita nul·la per omissió de orde judiciari substancial, axí com és obligació de libell contestatió solenne de pleyt e prestatió de sacraments de calúmpnia, emperò si en los pleyts serà enantat solemnialment en tot o en partida, lo procés per la dita omissió no·n valgua menys, ne puxa ésser irritat o anul·lat.

Que·ls generosos feyts per concessió real, dins un any après sien tenguts de fer-se cavallers

[1851]

[6] Si algú de regne de València, per concessió nostra serà feyt d'ací avant generós, haia e sia tengut de reebre cavalleria, o single militar dins un any del dia de la dita concessió a avant comptador; en altra manera romangue peyter, axí com ere ans que la dita concessió aquell fos feyta. E açò mateix sie entés a aquells generossos los quals per nós són declarats ésser generosos, sens hoir les viles e universitats de la ciutat e regne de València, o altres dels quals sia o puxa ésser interés.

Que·ls jutges no puxen ne gosen pendre salari, tro hajen publicada la sentència

[1852]

[7] Algun jutge no puxa pendre salari ne gos pendre o reebre lo salari que·ls pertany, ja de interlocutoria o diffinitiva sentència, tro aquella haja publicada o promulgada, en pena de cent morabatins d'or al fisch applicadors.

Emperò, renunciat e conclús en lo pleyt e article, lo jutge puxa forçar les parts ab imposicions de penes e altres remeys a posar tot lo salari en taule de cambi elegidora per lo jutge; e si en la ciutat, vila o loch on se menarà lo pleyt no havia taule de cambiador, lo dit salari sia posat en poder del notari del pleyt, axí que donada la interlocutoria o sentència diffinitiva, lo cambiador o notari sia tengut de liurar al jutge lo salari en poder seu depositat, e que açò dur tro a la primera cort.

Plau al senyor rey.